

ISSN 2223-3822

Bakushevych, I. Goshchynska, D. & Martyniak, I. (2019) Prykladni aspekty yevrointehratsiinoho rozvytku rehioniv Ukrainy [Practical aspects of Ukrainian regions euro integration development]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 21, no. 2, pp. 235-245. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19bivrru.pdf>

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Іванна Бакушевич, Дярія Гоцинська, Ірина Мартиняк

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна
e-mail: i.martyniak@gmail.com

Article history:

Received: October, 2019

1st Revision: October, 2019

Accepted: November, 2019

JEL classification:

D8

F15

I25

O15

O21

P25

R11

UDC:

332

334

338

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd2019.02.235>

Анотація. Імплементация європейського досвіду структурної перебудови економіки передбачає виділення нових пріоритетів, які комплексно охоплюють розвиток як суспільства загалом, так і окремих регіонів. Євроінтеграційний вектор регіонів України зумовлює корегування підходів стратегічного планування на основі смарт-спеціалізації, економічних кластерів та формування екосистеми. Ключовим елементом ефективності впровадження даного підходу є формування взаємодії між суб'єктами регіону, реалізоване в різних комбінаціях (бізнес-освіта-наука-громада-влада). На сьогодні невикористаним залишається потенціал транскордонних проектів щодо нарощування компетентностей робочої сили регіону. Формування економічних кластерів в регіональному розрізі є найбільш успішним в ІТ сфері. Особливої уваги потребує пошук нових перспективних напрямів розвитку регіональної економіки, які б дозволили нарощувати експортний потенціал шляхом реалізації інновацій.

Ключові слова: Євроінтеграція, кластер, екосистема, смарт-спеціалізація, транскордонне співробітництво.

Бакушевич І., Гоцинська Д., Мартиняк І. Прикладні аспекти євроінтеграційного розвитку регіонів України. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2019. Вип. 2 (21). С. 235-245. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19bivrru.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Необхідність інтенсивного нарощування потенціалу економіки України зумовлює пошук нових точок зростання. Глобальний характер конкуренції переносить акценти із національного виміру на регіональний, вводячи поняття регіонів як полюсів зростання національної економіки. Водночас, внаслідок дисбалансу розвитку економіки, українське суспільство зіштовхується із рядом нових проблем, такими як всеохоплююча трудова міграція, низький рівень інноваційної активності та низька експортна орієнтація промисловості. Імплементация європейського досвіду структурної перебудови економіки передбачає виділення нових пріоритетів, які комплексно охоплюють розвиток як суспільства загалом, так і окремих регіонів. Якщо донедавна основна перевага надавалася моделям національної інноваційної системи, то сьогодні на основі досвіду краї ЄС відбувається корегування підходів стратегічного планування регіонального розвитку на основі смарт-спеціалізації, економічних кластерів та формування екосистеми.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Розробці теоретико-прикладних підходів обґрунтування регіональної конкуренції, конвергенції та синергії як генераторів економічного зростання присвячено праці таких зарубіжних та вітчизняних вчених як М. Портер (2002) [22], Ю. Савельєв (2010) [9], Ж. Науменко [6], І. Сторонянська [10]. Фундаментальні положення концепцій регіонального розвитку висвітлено у працях М. Портера (1998, 2016) [21;23] та К. Кетельса (2006) [19] (концепція кластеризації); Дж. Мур (1993) [20], М. Янсїті та Р. Левьєн (2004) [17], А. Хайєс (2019) [16] (концепція екосистеми); Ф. Барка(2009) [15], Д. Анер та М. Ландабасо (2011) [13] (концепція смарт-спеціалізації). Водночас, вони базуються здебільшого на аналізі європейського досвіду розробки даних концепцій, присвячені виділенню особливостей та наслідків їх реалізації в країнах ЄС.

3. Невирішені раніше частини загальної проблеми.

Таким чином, власне особливості адаптації європейського досвіду стратегічного планування регіонального розвитку, зокрема, із використанням стратегії смарт-спеціалізації концепції екосистеми, для регіонів України потребують аналітичного обґрунтування.

4. Постановка завдання.

Метою статті є аналітичне обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку окремих регіонів України в умовах євроінтеграції.

5. Виклад основного матеріалу.

Враховуючи особливості регіонів як суб'єктів глобальної економіки (наприклад, відсутність урядових інструментів впливу), характер їхньої конкурентної боротьби дещо відрізняється від класичного. Їх основне завдання полягає у створенні сприятливого середовища (бізнес-клімату і середовища для життя окремих громадян). Як підкреслює О. Кутняк [4], на сьогодні регіони постають перед проблемою вирішення двох взаємо-суперечливих завдань: забезпечення економічного зростання та покращення якості життя населення. Досвід проведення політики «Шокової терапії» у Польщі свідчить, що успішне вирішення першого є об'єктивною передумовою

реалізації другого завдання.

Концептуально, основу стратегічного планування регіонального розвитку можна представити як взаємодію трьох взаємно підсилюючих пріоритетів – розумний, сталий та всеохоплюючий розвиток. Ґрунтуючись на теоретичних аспектах економіки знань та сталого розвитку, вони виділяють необхідні елементи поступального регіонального розвитку: інновації, регіональну спеціалізацію як основу високого рівня компетенції, глобальну конкурентоспроможність, інфраструктурну підтримку. Ключовим елементом ефективності впровадження даного підходу є формування взаємодії між ключовими суб'єктами регіону, реалізоване в різних комбінаціях (освіта – наука – бізнес, бізнес – влада – громада, публічно-приватне партнерство та ін.).

Таким чином, можемо представити ключові положення концепцій регіонального розвитку (табл.1).

Таблиця 1. Характеристика сучасних концепцій регіонального розвитку		
№ п/п	Назва концепції	Суть концепції
1.	Концепція економічної кластеризації	Передбачає добровільне об'єднання незалежних учасників ринку (бізнес, постачальники, споживачі та пов'язані з ними інституції, наприклад бізнес-асоціації, громадські організації, освітні та наукові установи), які функціонують в одній сфері та характеризуються географічною близькістю. Співпраця в межах кластеру дозволяє не лише протистояти глобальній конкуренції за рахунок ефекту синергії, але й стимулює підвищення продуктивності праці за рахунок поширення кращого досвіду, появу нових доповнюючих видів бізнесу, генерацію інновацій.
2.	Концепція економічної екосистеми	Передбачає формування мережевої взаємодії учасників (постачальників, посередників, споживачів, конкурентів, державних органів), які задіяні в процес постачання продукту чи послуги шляхом як конкуренції, так і кооперації. Ключовою особливістю є взаємовплив учасників, який стимулює постійний розвиток, гнучкість та адаптацію до змінних умов.
3.	Концепція смарт-спеціалізації	Передбачає об'єднання місцевої влади, бізнесу, громадськості та наукової спільноти з метою спільного формування регіональної стратегії розвитку на основі конкурентних переваг щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал.

Джерело: сформовано авторами.

Вище перелічені концепції не є взаємовиключними, а швидше взаємодоповнюючими, оскільки стосуються різних сфер взаємодії суб'єктів регіонального простору, а також можуть характеризуватися як послідовні рівні економічного розвитку регіону.

Економічний кластер в регіоні формується здебільшого на основі наявної вузької спеціалізації. Для його виявлення можна використовувати математичний інструментарій (коефіцієнти локалізації та спеціалізації за кількістю працюючих та обсягами випуску продукції). Проте географічна концентрація є лише однією із ознак, які вказують на можливість існування кластеру в регіоні [5]. Сам кластер формується завдяки налагодженню мережевої взаємодії між незалежними учасниками ринку у сфері спільних досліджень та розробок, навчання, поширення кращих практик управління, брендування та виходу на міжнародні ринки. Його ядром є фірми-виробники однорідної продукції чи послуг. Перевагою є те, що концентрація можлива як за рахунок малого та середнього бізнесу (МСП), так і нарощуванням МСП навколо великого підприємства. Інноваційна активність його учасників є наслідком конкуренції за ринкові частки. Підтримуючі інституції, громада, органи державної влади включені у процес кластеризації опосередковано, формуючи зовнішнє середовище його функціонування.

Економічні екосистеми дозволяють пояснити взаємодію між бізнесом (в т.ч. і сформованими кластерами підприємств) та іншими учасниками регіонального ринку.

Основні акценти ставляться на взаємовпливи учасників екосистеми, які повинні забезпечити виживання усіх суб'єктів, за зразком біологічних екосистем. В даному випадку екосистема створює стійкі бар'єри для зовнішньої конкуренції. Мережева взаємодія розширюється за рахунок входження підтримуючих інституцій різних рівнів. Прикладом є створення інноваційних лабораторій, платформ для комунікування між учасниками щодо пошуку партнерів, нарощування клієнтської бази, спільних наукових досліджень та розробок [14].

На сьогодні глобалізаційні тенденції розвитку економіки унеможливають орієнтацію лише на внутрішні регіональні ринки, роблять недостатнім нарощування регіональних інновацій. Відкриття просторових меж ринків переносить акценти у сферу транскордонного та міжнародного співробітництва. Частково питання транскордонної співпраці може бути вирішене за рахунок формування єврорегіонів та транскордонних кластерів. Водночас, їх функціонування ускладнюється законодавчими, економічними та адміністративними бар'єрами, які властиві транскордонній співпраці.

Концепція смарт-спеціалізації покликана стимулювати нарощення міжнародної конкурентоспроможності регіону. Одним із напрямів її реалізації є створення моделей міжрегіональної співпраці. В основі визначення напрямів смарт-спеціалізації покладено розрахунок коефіцієнтів локалізації та спеціалізації (як у кластерному аналізі), а також дослідження самих регіональних кластерів. Метою аналізу є визначення змін структури економіки регіону, компетентностей робочої сили регіону, взаємозв'язків між учасниками кластеру або всередині регіональної екосистеми. Відмінною рисою є те, що розробка стратегії смарт-спеціалізації регіону може передбачати перехід від існуючої галузі до нової або вибір пріоритетним нового виду діяльності, що є більш перспективними з точки зору нарощування інноваційного потенціалу на міжнародних ринках.

Нижче проаналізуємо особливості імплементації інструментів розвитку регіональної економіки в рамках євроінтеграційної стратегії України.

Як зазначалося, одним із можливих шляхів нарощування інноваційного потенціалу для протидії міжнародній конкуренції є використання інструментарію програм транскордонного співробітництва Україна – ЄС. У програмний період 2014-2020 рр. Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна діє в рамках Європейського інструменту сусідства (ENI). ENI підтримує сталий розвиток уздовж зовнішніх кордонів ЄС, сприяє зменшенню відмінностей у рівні життя та вирішенню загальних проблем прикордонних та прилеглих територій. У другому конкурсі пропозицій програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014-2020 рр. взяло участь близько 250 заявок. Загальна вартість поданих проектів становить понад 15,3 млн. Євро, тоді як загальна вартість запитуваного співфінансування ЄС становить 13,6 млн. Євро (що значно перевищило бюджет, передбачений для цього конкурсу пропозицій). До участі заявлено 460 організацій з трьох країн [18].

За офіційною інформацією Тернопільської обласної державної адміністрації [8], починаючи з 2016 року із 733 концептуальних заявок, отриманих Об'єднаним технічним секретаріатом Програми - 49, у яких Тернопільська область представлена у партнерстві з Мазовецьким, Люблінським, Підкарпатським та Підляським воєводством (Республіка Польща). Крім того, представлено 7 концептуальних заявок, в яких головним партнером є представники Тернопільської області, зокрема, Тернопільська міська рада (2), Тернопільський медичний університет ім. І. Горбачевського (1), Мельниця-Подільська об'єднана територіальна громада (1), Національний заповідник "Замки Тернополя" (1), Микулинецька районна лікарня з фізіотерапії та реабілітації (1), Сільська рада Більче-Золоте (1).

В контексті рішення Європейської комісії від 17 грудня 2015 року № С (2015) 9138 про затвердження Програми транскордонного співробітництва між Європейською політикою сусідства Польща-Білорусь-Україна 2014-2020" Тернопільська область з Івано-Франківською та Рівненською областями продовжує входити до Програми у статусі додаткового регіону (т. зв. Прилегла територія), але в новій Програмі для таких регіонів реалізовано більше можливостей, ніж у попередній.

Тернопільська область у партнерстві зі Львівською, Закарпатською, Івано-Франківською, Волинською, Рівненською областями бере участь у реалізації таких проектів транскордонної співпраці:

- "Інвестування в культуру. Системні заходи сприяння культурній освіті", номер проекту IPBU.03.01.00-06-470 / 11. Виконавець Тернопільська міська рада;
- "Створення представництва Об'єднаного технічного секретаріату Програми прикордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна на 2007-2013 роки у Львові, Україна". Інформаційний центр виконавця "Добре сусідство" Львів.

Структуру проектів у різних сферах (бюджет - 5,2 млн. Євро) проаналізовано в табл. 2.

Таблиця 2. Проекти, які мають бути реалізовані в рамках Програми транскордонного співробітництва "Польща-Білорусь-Україна"

Тип проекту	Сфера впровадження	Кількість проектів	Кількість проектів з України
Спадщина	Охорона природи	4	3
	Туризм	6	4
	Комунікації	4	4
Доступність	Транспортні послуги та інфраструктура	12	6
	Управління транспортом	2	-
	ІКТ	1	-
Безпека	Виклики спільній безпеці	3	3
	Охорона здоров'я та соціальні служби	10	4
Кордони	Транспортне сполучення	3	2
	Управління кордонами	6	6
	Промоція	1	1

Джерело: власні дослідження.

Як видно з таблиці, поза увагою українських бенефіціарів залишаються ключові сфери, пов'язані із забезпеченням «доступності» регіонів – управління транспортними потоками та ІКТ. А основна частка заявок стосується розвитку інфраструктурних об'єктів (Транспортні послуги та інфраструктура, Управління кордонами)

Єдиним проектом у сфері інноваційної економіки буде проект «Розвиток центрів компетенції ІКТ в Остроленці та Мостах» Польща – Білорусь, із загальним бюджетом 2 628 780 €. Основними результатами реалізації проекту очікується створення двох інноваційних Центрів розвитку компетентності на базі ІКТ, що готують молодих людей, майбутню робочу силу до виходу на конкурентний ринок праці, сприяючи зростанню економічної конкурентоспроможності транскордонного регіону та налагодженню нових ділових партнерських відносин. Як ми бачимо, Україна активна у всіх сферах, а кількість проектів пропорційна. Єдиним недоліком є концентрація уваги на дорожній інфраструктурі та розвитку туризму, а не на розвитку інноваційних навичок.

Реалізація інноваційних транскордонних проектів відбувається також в Рамковій програмі «Горизонт 2020», яка поєднує Рамкову програму досліджень та розвитку інновацій (РП), Рамкову програму конкурентоспроможності та інновацій (СІР) та Європейський інститут інновацій та технологій (ЕІТ).

У списку 2015 – 2018 років є поданих 27 проектів, 5 із них з українським бенефіціаром (тоді як Грузія представлена у 8). Це, зокрема:

- Канівське насосне сховище;
- Безпека постачання газу в Україні;
- Безпека міського дорожнього руху в Україні;
- Транспортне сполучення України;
- Агроінфраструктура та виробництво енергії на біомасі (і лише останній сприятиме інноваціям шляхом стимулювання біоекономіки в Україні).

Вивчення переваг транс-кордонного співробітництва Україна – ЄС, зокрема синергетичних ефектів які отримала кожна область-учасниця програм транскордонного співробітництва наведено в [11].

Окрім фінансової підтримки, необхідно також зосередитись на процесах обміну інформацією та розповсюдження знань. Більшість малих і середніх підприємств практично не взаємодіють з постачальниками знань з бізнес-сектору (наприклад, університети). Наприклад, Тернопільська область втрачає наявні можливості формування екосистеми за рахунок координації зусиль бізнес-інкубатора, технопарку, Інноваційних лабораторій, організованих в рамках проекту стимулювання розвитку інноваційного підприємництва Tempus.

Аналіз досвіду розвитку ІТ-кластерів у Львові та ін. прикордонних регіонах України [3], показує, що інноваційний розвиток екосистем у транскордонних регіонах включає як загальні фактори кластерів, але також має свої особливості. Серед них: децентралізація влади, відповідальність за фінанси та процеси прийняття рішень, баланс інтересів об'єднаних громад в регіоні; дифузійне та інформаційне відкриття інновацій, прозорість; визначення стратегічних цілей, ранжування завдань інноваційного розвитку регіонів; взаємний інтерес та спільне управління проектами; пристосованість до диспропорцій у правовій, економічній, соціальній та культурній сферах по обидва боки кордону. Як результат, ми спостерігаємо інтенсивне зростання ІТ-компаній та створення ІТ-кластерів у прикордонних та прилеглих регіонах України. Вперше Українські ІТ-компанії об'єдналися в кластер у 2010 році у Львові, і сьогодні такі організації працюють у 12 містах України: окрім Львова, це Харків, Луцьк, Черкаси, Одеса, Київ, Івано-Франківськ, Дніпро, Вінниця, Миколаїв, Тернопіль та Конотоп [7].

Вивчення можливостей інтернаціоналізації та транснаціоналізації ринків у західних регіонах України визначили перспективи розвитку можливих кластерів на регіональному рівні [2]. Наприклад, відсутність чіткої інноваційно-орієнтованої спеціалізації виробництва та тенденції щодо концентрації інноваційно-орієнтованих послуг у Тернопільській області вказує на можливий розвиток інноваційного медичного та туристичного кластеру, який на відміну від традиційних промислових кластерів (що складаються з виробників продукції, їх постачальників та посередників), включає так звані інститути знань [1]. До них належать науково-дослідні центри, технічний та медичні університети, туристична сфера, науково-дослідні центри та інші регіональні установи, які вже тісно співпрацюють з багатьма дослідницькими центрами з Польщі та інших країн ЄС. Як генератори нових знань та інновацій, вони забезпечують високий освітній рівень, залучаючи до Тернопільщини багато іноземних студентів та науковців. Це дає можливість координувати зусилля та фінансові ресурси для створення інноваційного продукту та технології для подальшого розвитку екосистеми в регіоні і є перспективним напрямом смарт-спеціалізації, оскільки дозволить вийти на зовнішні ринки.

6. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Незважаючи на значне законодавче розроблення питання співробітництва громад, у плані інтеграції громад на прикордонних регіонах не передбачено механізму регулювання транскордонних та міжнародних ініціатив співпраці місцевих громад. Очевидно, що потрібно вдосконалювати нові правові та фінансові інструменти такої

співпраці. У Плані дій щодо імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, з іншого боку [12], окремий розділ 6 передбачає інтенсифікацію зусиль щодо створення спільних підприємств, міжнародної торгівлі послугами та електронної комерції між нашими країнами. Таким чином, можна сподіватися, що підприємницький потенціал прикордонних та прилеглих територій буде використаний для нарощування міжнародної конкурентоспроможності.

Наступний етап – регіональна стратегія, яка дозволила створити інноваційну екосистему. Успішна реалізація концепції смарт-спеціалізації буде можливою лише при умові достатнього надходження інвестиційних коштів. Таким чином, необхідно реструктурувати інвестиційні потоки, вводячи не лише кошти програм транскордонного співробітництва, але й залучаючи іноземні та внутрішні інвестиції. Важливим завданням є залучення інвестора, не тільки для НДДКР, а й для комерціалізації інновацій шляхом стабільного та чіткого законодавчого та податкового регулювання. В якості бенчмаркінгових підходів можна віднести державні інвестиційні фонди для фінансування МСП (Фінляндія, Бельгія); проекти співфінансування інноваційних МСП – надання державних гарантій кредиторам з боку державного та приватного капіталу (Німеччина); впровадження системи державних або регіональних преференцій – для інноваційних виробничих підприємств.

Author details (in Russian)

ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЕВРОИНТЕГРАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ УКРАИНЫ

Иванна Бакушевич, Дария Гощинська, Ирина Мартыняк

*Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя,
ул. Русская, 56, г. Тернополь, 46001, Украина
e-mail: i.martynyak@gmail.com*

Аннотация. *Имплементация европейского опыта структурной перестройки экономики предполагает выделение новых приоритетов, которые комплексно охватывают развитие как общества в целом, так и отдельных регионов. Евроинтеграционный вектор регионов Украины обуславливает необходимость корректировки подходов стратегического планирования на основе смарт-специализации, экономических кластеров и формирования экосистемы. Ключевым элементом эффективности внедрения данного подхода является формирование взаимодействия между субъектами региона, реализовано в различных комбинациях (бизнес-образование-наука-общество-власть). На сегодня неиспользованным остается потенциал трансграничных проектов по наращиванию компетенций рабочей силы региона. Формирование экономических кластеров в региональном разрезе оказалось наиболее успешным в ИТ сфере. Особого внимания требует поиск новых перспективных направлений развития региональной экономики, позволяющих наращивать экспортный потенциал путем реализации инноваций.*

Ключевые слова: *Евроинтеграция, кластер, экосистема, смарт-специализация, трансграничное сотрудничество.*

Author details (in English)

PRACTICAL ASPECTS OF UKRAINIAN REGIONS EURO INTEGRATION DEVELOPMENT

Ivanna Bakushevych, Daria Goshchynska, Iryna Martyniak

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
56 Ruska str., 46001 Ternopil, Ukraine
e-mail: i.martyniak@gmail.com

Abstract. *The new priorities of the regional development need to be implemented in Ukraine based on the European experience. These must provide development of the national economy as well as of the particular region. It is considered that strategic planning approach must be based on smart specialization, economic clusters and ecosystem formation. Interaction between the regional players implemented in various combinations (business- education-science-community-authorities) must be formed as a key element. Today, the potential of cross-border projects in the sphere of workforce competences is higher than it is used. The formation of economic clusters at the regional level is the most successful in the IT field. Particular attention needs to be paid to finding new areas for the regional economy development. This would allow to increase export potential based on innovations.*

Keywords: *Euro integration, cluster, ecosystem, smart-specialization, cross-border cooperation.*

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19bivrru.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Bakushevych, I. Goshchynska, D. & Martyniak, I. (2019) Prykladni aspekty yevrointehratsiinoho rozvytku rehioniv Ukrainy [Practical aspects of Ukrainian regions euro integration development]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 21, no. 2, pp. 235-245. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19bivrru.pdf>

Використана література:

1. Бакушевич І. В. (2015) Інноваційний кластер як нова складова регіональних екосистем (на прикладі західного регіону України). Інноваційне підприємництво: креативність, комерціалізація, екосистема Навчальний посібник для вищих навчальних закладів (ред. Ю. Бажал), Київ, Університетське видавництво ПУЛЬСАРИ.
2. Бакушевич І. В., Мартиняк І. О. (2010) Кластерні ініціативи в Західному регіоні України. Регіони знань в Східній Європі (ред. Бакушевич І. В.), Тернопіль. ТІСІТ, С. 196-208.
3. Гощинська Д. Я. (2016) Принципи та моделі партнерства в умовах розвитку кластерної взаємодії ІТ-підприємств. Ефективна економіка. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2016/47.pdf (16.03.2016)
4. Кутняк, О. В. Міжнародна конкуренція регіонів – економічне явище глобалізації. Проблеми матеріальної культури, економічні науки. С. 163-166. URL: [dspace.nbuv.gov.ua › handle](https://dspace.nbuv.gov.ua/handle/).
5. Мартиняк І. О. Методичні підходи до оцінювання розвитку кластерних ініціатив за участю інфраструктури. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Регіональний розвиток та транскордонне співробітництво: зб. наук. праць. 2010. Випуск 6 (86). С. 302-311.
6. Науменко Ж. Г. Конвергенція та дивергенція в регіональній економіці Економічні інновації. 2013. Вип. 52. С. 255-261. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2013_52_28.
7. Навіщо потрібні міські ІТ-кластери: огляд проектів URL: <https://dou.ua/lenta/articles/it-cluster-review/> (16.03.2018)

8. Проекти транскордонного співробітництва. ТОДА. URL: <http://www.oda.te.gov.ua/main/ua/439.htm>(7.12.2018)
9. Савельев Ю. В. Управление конкурентоспособностью региона: от теории к практике. Институт экономики КарНЦ РАН. – Петрозаводск: Карельский научный центр РАН, 2010. 516 с.
10. Сторонянська І. З. Процеси конвергенції / дивергенції соціально-економічного розвитку регіонів України: підходи до оцінки. *Регіональна економіка*, 2008, № 2. С.73-84. URL: http://ird.gov.ua/pe/re200802/re200802_073_Storonyans'kaIZ.pdf.
11. Синергія програм транскордонного співробітництва та стратегій регіонального розвитку в Україні / упоряд. Є. Романенко. Чернігів: Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень, 2018. 92 с.
12. Action Plan on the implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, on the other hand, for the years 2014-2017 approved by the Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine .September 17, 2014, No. 847-p. URL: [gogov.org.ua > wp-content > uploads > 2016/05](http://gogov.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/30.09.2019)(30.09.2019)
13. Ahner, D., & Landabaso, M. (2011). Regional policies in times of austerity. *European Review of Industrial Economics and Policy*, 2, 2–6.
14. Bakushevych, I., Goshchynska, D., Martyniak, I. (2019) Decentralization and Innovative Entrepreneurial Ecosystem development for the EU-Ukraine Cross-border Cooperation. The Balanced Development of National Economy Under the Conditions of Modern World Transformation. Monograph. Daugavpils, 2019. pp.139-152.
15. Barca, F. (2009) An agenda for a reformed Cohesion Policy. A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations (Independent report prepared at the request of Danuta Hübner, European Commissioner for Regional Policy, April). – Available at: https://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/future/barca_en.htm (30.09.2019)
16. Hayes, A. (2019) Business Ecosystem. – Available at: <https://www.investopedia.com/terms/b/business-ecosystem.asp> (30.09.2019)
17. Iansiti, M. & Levien, R. (2004). Strategy as ecology. *Harvard business review*, 82(3), pp 68-81.
18. Information on the number of submitted Application Forms within the 2nd Call for Proposals. Accessed (7.12.2018) Available at: <https://www.pbu2020.eu/en/news/846>
19. Ketels, Christian H. M.; Fear, Jeffrey (10 August 2006). "Cluster Mobilization in Mitteldeutschland". Harvard Business School Teaching Note.
20. Moore, J. F. (1993). Predators and prey: a new ecology of competition. *Harvard business review*, 71(3), pp. 75-83.
21. Porter, M. E. (1998), Clusters and the new economics of competition, *Harvard Business Review*, Nov/Dec98, Vol. 76 Issue 6, 77p.
22. Porter, M. E. (2002) Competitiveness and the Role of Regions. Institute for Strategy and Competitiveness Harvard Business School The Center For Houston's Future Houston, Texas November 22, 2002. Available at: http://old.tci-network.org/media/asset_publics/resources/000/000/745/original/Houston_11-22-2002.pdf (30.09.2019)
23. Porter, Michael E. (25 July 2016). "Location, Competition, and Economic Development: Local Clusters in a Global Economy". *Economic Development Quarterly*. 14 (1): 15–34. <https://doi.org/10.1177/089124240001400105>

References

1. Bakushevych, I. (2015), Innovacijnyj klaster jak nova skladova rehionalnykh ekosystem (na prykladi zakhidnogho rehionu Ukrainy). Innovacijne pidpryjemnyctvo: kreatyvnyj, komercializacija, ekosystema [Innovative Cluster As A New Component Of Regional Ecosystems, On The Example Of The Western Region Of Ukraine] (in:) Innovative Entrepreneurship: Creativity, Commercialization, Ecosystem, Yu. Bazhal (ed) et al (in Ukrainian), University Publishing House PULSARY, Kyiv.
2. Bakushevych, I., Martyniak I. (2010), Klasterni iniciatyvy v Zakhidnomu rehioni Ukrainy. Rehiony znanj v Skhidnij Jevropi [Cluster Initiatives in the Western Region of Ukraine.] (in:) Knowledge Regions in Eastern Europe. I. Bakushevich (ed.), (in Ukrainian), TISIT, Ternopil, pp. 196-208.
3. Goshchynska D. Y. (2016), Pryncypy ta modeli partnerstva v umovakh rozvytku klasternoji vzajemodiji IT-pidpryjemstv. [The Principles and Model of Partnership in the Development of Cluster Interaction among It-Companies.]Efektyvna ekonomika; (in Ukrainian), Accessed (16.03.2016) from http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2016/47.pdf
4. Kutnjak, O. V. Mizhnarodna konkurencija rehioniv – ekonomichne javyshhe ghlobalizaciji [International Competition Of The Regions - The Economic Phenomenon Of Globalization]. Problems of material culture, Economic Sciences, Pp.163-166. (in Ukrainian) Available at: [dspace.nbuv.gov.ua > handle](http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/).
5. Martyniak, I (2010) [Methodical approaches to assessing the development of infrastructure cluster initiatives.] Socio-economic problems of the modern period of Ukraine. Regional development and cross-border cooperation. 2010. No 6(86). pp. 302-311.
6. Naumenko Zh. Gh. Konverghencija ta dyverghencija v rehionalnij ekonomici [Convergence And Diversity In Regional Economy] (in Ukrainian) Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2013_52_28 (accessed 30.09.2019).
7. Navishho potribni misjki IT-klastery: oghljad proektiv Why Urban IT Clusters Are Needed: Overview of Projects. Accessed (16.03.2018) from <https://dou.ua/lenta/articles/it-cluster-review/>.
8. Cross-boarder cooperation. Accessed (7.12.2018) from: <http://www.oda.te.gov.ua/main/ua/439.htm>.
9. Saveliev, Yu. (2010) Upravlenie konkurentosposobnostyu regiona: ot teorii k praktike. [Managing Regional Competitiveness: From Theory To Practice]. Petrozavodsk : Karelskiy nauchnyy tsentr RAN, 2010. (in Russian)
10. Storonyansjka, I.Z. Procesy konverghenciji / dyverghenciji socialjno-ekonomichnogho rozvytku rehioniv Ukrainy: pidkhody do ocinky. [Processes of convergence / divergence of socio-economic development of Ukrainian regions: approaches to assessment]. Regional Economy, 2008, № 2. P.73-84. (in Ukrainian) Available at: http://ird.gov.ua/pe/re200802/re200802_073_Storonyans'kaIZ.pdf (accessed 30.09.2019)
11. Synerghija proghram transkordonnogho spivrobitnyctva ta strateghij rehionalnogho rozvytku v Ukraini [Synergy of cross-border cooperation programs and regional development strategies in Ukraine] / ed. E. Romanenko. - Chernihiv: Polissya Foundation for International and Regional Studies, 2018. (in Ukrainian)
12. Action Plan on the implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, on the other hand, for the years 2014-2017 approved by the Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine .September 17, 2014, No. 847-p. Available at: [gogov.org.ua > wp-content > uploads > 2016/05](http://gogov.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/) (accessed 30.09.2019)

13. Ahner, D., & Landabaso, M. (2011). Regional policies in times of austerity. *European Review of Industrial Economics and Policy*, 2, 2–6.
14. Bakushevych, I., Goshchynska, D., Martyniak, I. (2019) Decentralization and Innovative Entrepreneurial Ecosystem development for the EU-Ukraine Cross-border Cooperation. *The Balanced Development of National Economy Under the Conditions of Modern World Transformation*. Monograph. Daugavpils, 2019. pp. 139-152.
15. Barca, F. (2009). An agenda for a reformed Cohesion Policy. A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations (Independent report prepared at the request of Danuta Hübner, European Commissioner for Regional Policy, April). – Available at: https://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/future/barca_en.htm (30.09.2019)
16. Hayes, A. (2019) Business Ecosystem. – Available at: <https://www.investopedia.com/terms/b/business-ecosystem.asp> (30.09.2019)
17. Iansiti, M., & Levien, R. (2004). Strategy as ecology. *Harvard business review*, 82(3), pp. 68-81.
18. Information on the number of submitted Application Forms within the 2nd Call for Proposals. Accessed (7.12.2018) from: <https://www.pbu2020.eu/en/news/846>.
19. Ketels, Christian H. M.; Fear, Jeffrey (10 August 2006). "Cluster Mobilization in Mitteldeutschland". Harvard Business School Teaching Note.
20. Moore, J. F. (1993). Predators and prey: a new ecology of competition. *Harvard business review*, 71 (3), pp. 75-83.
21. Porter, M. E. (1998), Clusters and the new economics of competition, *Harvard Business Review*, Nov/Dec98, Vol. 76 Issue 6, p77.
22. Porter, M. E. (2002) Competitiveness and the Role of Regions. Institute for Strategy and Competitiveness Harvard Business School The Center For Houston's Future Houston, Texas November 22, 2002. Available at: http://old.tci-network.org/media/asset_publics/resources/000/000/745/original/Houston_11-22-2002.pdf (30.09.2019)
23. Porter, Michael E. (25 July 2016). "Location, Competition, and Economic Development: Local Clusters in a Global Economy". *Economic Development Quarterly*. 14 (1): pp. 15–34. <https://doi.org/10.1177/089124240001400105>

© 2019 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

